

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ANTSTOLĮ Y

2021-06-07 Nr. 4D-2021/1-346
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl antstolio Y (toliau vadinama – Antstolis) veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymų nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas), be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „2020 m. liepos 27 d. prašymą antstoliui Y pateikiau per elektroninės vykdomosios bylos portalą. Jo registracijos numeris – G-20-159-4139. Antstolis Y per antstolių įstatymo 27 str. 6 d. numatytą terminą prašymo neišnagrinėjo“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. 2020 m. rugpjūčio 28 d. į antstolio el. paštą Pareiškėjas išsiuntė el. laišką, prašydamas paaiškinti, kodėl neišnagrinėtas jo prašymas. Pareiškėjas sulaukė atsakymo, kad jo prašymas buvo užregistruotas tik po jo el. laiško parašymo, anksčiau teikto jo prašymo antstolis negavo, nes „sistema tiesiog užregistruoja gautą dokumentą, suteikia numerį, nors realiai tas dokumentas net nebūna perskaitomas. Apie tai ne kartą buvo informuotas Registrų centras, tačiau problema iki šiol nėra išspręsta“;

2.3. tą pačią dieną (t. y. 2020 m. rugpjūčio 28 d.) el. paštu [...] Pareiškėjas išsiuntė Antstoliui prašymą „Parsiųskite pranešimą Registrų centrui dėl prašymų pateiktų per www.antstoliai.lt negavimo“;

2.4. „antstolis Y per Antstolių įstatymo 27 str. 6 d. terminą neišnagrinėjo nei 2020 m. rugpjūčio 28 d. dar kart registruoto 2020 m. liepos 27 d. prašymo, nei 2020 m. rugpjūčio 28 d. el. paštu išsiųsto prašymo „Parsiųskite pranešimą Registrų centrui dėl prašymų pateiktų per www.antstoliai.lt negavimo“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021 m. kovo 23 d. raštu Nr. 4D-2021/1-346/3D-797 kreipėsi į Antstolį, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2021 m. kovo 21 d. Seimo kontrolierius gavo 2021 m. balandžio 9 d. Antstolio raštą Nr. S-21-159-10174.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „Informuoju, kad antstolio Y kontoroje buvo vykdoma vykdomoji byla Nr.

0159/19/02890, pagal 2019-04-18 Šiaulių apylinkės teismo Raseinių rūmų išduotą vykdomąjį raštą Nr. 2-45-237/2017 [...]. Vykdomoji byla Nr. 0159/16/02431 2020-09-17 buvo užbaigta visiškai įvykdžius vykdomąjį dokumentą (LR CPK 632 str. 1 d. 1 punktas), kadangi pasibaigė vykdomojo dokumento vykdymo laikotarpis/terminas.“

4.2. „Nurodau, kad pareiškėjo per www.antstoliai.lt vykdomųjų bylų portalą (toliau tekste – VBP) 2020-07-23 prašymas buvo pateiktas į vykdomąją bylą Nr. 0159/19/02890. Per VBP pateiktas prašymas Antstolių informacinės sistemos (toliau tekste – AIS) buvo automatiškai patalpintas prie vykdomosios bylos gautų dokumentų, jam suteikiant numerį G-20-159-4139, tačiau realiai dokumentas antstolio nebuvo perskaitytas, nes AIS apie per VBP gautą dokumentą antstolio neinformuoja jokių atskiru pranešimu.“

4.3. „[...] VĮ Registrų centrui jau senai yra žinoma problema, kad per VBP pateikti dokumentai antstoliui realiai yra laikomi tinkamai pateiktais, tačiau faktiškai antstoliui nėra jokių galimybių užtikrinti susipažinimą su tokiu būdu pateikiamais dokumentais, nes antstoliui nėra pateikiama jokia informacija apie tai, kad į kokią nors vykdomąją bylą buvo pateiktas dokumentas per VBP. Dėl šios problemos į VĮ registrų centras kreipėsi tiek Asociacija Lietuvos antstolių rūmai, tiek pavieniai antstoliai. Asmeniškai aš dėl šios problemos į VĮ Registrų centras kreipiausi dar 2017-09-26.“

4.4. „2020-08-27 antstolio kontoroje buvo gautas pareiškėjo elektroninis laiškas. Pareiškėjas klausė, kodėl per www.antstoliai.lt pateiktas pareiškėjo prašymas nėra išnagrinėtas per Antstolių įstatymo nustatytą terminą. Tą pačią dieną elektroniniu paštu pareiškėjui buvo atsakyta, kad pateiktas prašymas užregistruotas tik 2020-08-27, gavus šį elektroninį laišką. Pareiškėjui paaiškinta, kodėl jo pateiktas prašymas per VBP realiai nebuvo perskaitytas, todėl su juo susipažinta tik 2020-08-27. Pažymėtina, jog pareiškėjo skunde minimas 2020-07-23 prašymas antstoliui jokiais kitais būdais pateiktas nebuvo.“

4.5. „VĮ Registrų centras apie pareiškėjo prašymą papildomai informuojamas nebuvo. Nurodau, kad apie esamą problemą (per VBP gaunamus dokumentus) jau ne kartą buvo informuotas VĮ Registrų centras, tačiau problema iki šiol nėra išspręsta.“

4.6. „2020-08-31 elektroniniu laišku pareiškėjas buvo informuotas apie pasibaigusį vykdomojo dokumento vykdymo terminą ir vykdomojo dokumento grąžintinumą jį išdavusiai institucijai. Pareiškėjui buvo nurodyta, kad „...vykdomojoje byloje Nr. 0159/19/02890 jokie vykdymo veiksmai atliekami negali būti, kadangi yra pasibaigęs vykdomojo dokumento vykdymo terminas <...> Šiaulių apygardos teismas 2019 m. vasario 12 d. civilinėje byloje Nr. 2A-333-440/2018 yra išaiškinęs kad apeliacinės instancijos teismo nutartyje nustatyti laikotarpiai vykdomi nuosekliai, atsižvelgiant į nustatytą vienerių metų pereinamąjį laikotarpį, po to pusės metų laikotarpį ir pasibaigus nustatytam pereinamajam laikotarpiui (laikotarpiams) toliau tėvas su sūnumi bendrauja pagal 2014 m. liepos 21 d. Kėdainių rajono apylinkės teismo nutartyje nustatytą tvarką. Iš aukščiau nurodyto seka, kad 2 pereinamasis laikotarpis jau yra pasibaigęs (2020-06-07). Atsižvelgiant į tai, 2019-04-18 Šiaulių apylinkės teismo Raseinių rūmų civilinėje byloje Nr. 2-45-237/2017 išduotas vykdomasis dokumentas yra grąžintinas jį išdavusiai institucijai, o su sūnumi toliau turite bendrauti pagal 2014 m. liepos 21 d. Kėdainių rajono apylinkės teismo nutartyje nustatytą tvarką.“

2020-09-17 vykdomoji byla buvo užbaigta ir vykdomasis dokumentas grąžintas jį išdavusiai institucijai.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau vadinama – CPK):

605 straipsnis. Antstolio procesinių dokumentų įteikimo būdai – „1. Antstolio procesiniai dokumentai vykdymo proceso dalyviams įteikiami pasirašytinai, siunčiami registruotąja pašto siunta arba elektroninių ryšių priemonėmis šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka. 2. Vykdomosiose bylose dėl mažesnių negu 1 000 eurų pinigų sumų išieškojimo antstolio procesiniai dokumentai vykdymo proceso dalyviams siunčiami elektroninių ryšių priemonėmis, išskyrus šiame Kodekse

nustatytus atvejus, kai procesinis dokumentas siunčiamas registruotąja pašto siunta. Procesinių dokumentų siuntimo elektroninių ryšių priemonėmis tvarką nustato teisingumo ministras.“

6. Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo (toliau vadinama – Antstolių įstatymas):

3 straipsnis „Antstolių veiklos principai“ – „1. Antstoliai, atlikdami savo funkcijas, privalo vadovautis antstolių veiklos teisėtumo, kooperacijos ir demokratiškumo, taip pat civilinio proceso principais. Antstolis privalo sąžiningai atlikti profesines pareigas, [...]. [...]. 2. Atlikdami savo funkcijas, antstoliai [...] vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, šiuo bei kitais įstatymais, kitais teisės aktais, Antstolių profesinės etikos kodeksu“;

27 straipsnio „Antstolio, antstolio padėjėjo veiklos kontrolė ir skundų nagrinėjimas“ – „6. Antstoliui raštu pateiktus asmenų prašymus ir skundus dėl jo veiklos, išskyrus prašymus ir skundus, kuriuos pagal įstatymus nagrinėja teismas, antstolis privalo ne vėliau kaip per keturiolika darbo dienų išnagrinėti ir raštu pateikti motyvuotus atsakymus, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. 7. Asmenų prašymus ir skundus dėl antstolių veiklos, išskyrus prašymus ir skundus, kuriuos pagal įstatymus nagrinėja teismas, nagrinėja Lietuvos antstolių rūmai ar Teisingumo ministerija. Teisingumo ministerija paprastai nenagrinėja asmenų prašymų ir skundų, kurie nebuvo nagrinėti Lietuvos antstolių rūmuose. Lietuvos antstolių rūmų atsakymai į asmenų prašymus ir skundus per trisdešimt dienų nuo gavimo dienos gali būti skundžiami Vilniaus apygardos teismui.“

7. Dokumentų pateikimo antstoliui ir jų įteikimo asmenims elektroninių ryšių priemonėmis tvarkos apraše (toliau – Aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 1R-205, numatyta:

„3. Vykdomo proceso šalys, suinteresuoti asmenys ir jų atstovai elektroninius dokumentus antstoliui teikia elektroninių ryšių priemonėmis per Antstolių informacinę sistemą interneto svetainėje adresu www.antstoliai.lt. Asmens prisijungimas prie Antstolių informacinės sistemos naudojantis valstybės informacinės sistemos, per kurią asmenims teisės aktų nustatyta tvarka teikiamos institucijų viešosios ir administracinės elektroninės paslaugos, teikiamomis priemonėmis arba Antstolių informacinės sistemos tvarkytojo suteiktais asmenį identifikuojančiais prisijungimo duomenimis laikomas tinkamu asmens tapatybės patvirtinimu ir šiuo būdu pateikiamam elektroniniam dokumentui netaikomas reikalavimas dokumentą pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu.

[...]

5. Vykdomo proceso šalims antstolis procesinius dokumentus, kurie Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 605 straipsnyje nustatytais atvejais turi būti įteikiami elektroninių ryšių priemonėmis, įteikia per Antstolių informacinę sistemą.

6. Vykdomo proceso šalys turi teisę pateikti antstoliui rašytinį prašymą ir nurodyti elektroninio pašto adresą, kuriuo pageidautų gauti pranešimus apie Aprašo 5 punkte nustatyta tvarka į Antstolių informacinę sistemą pateiktus jiems adresuotus naujus antstolio procesinius dokumentus, taip pat gauti šių dokumentų kopijas. Pateikęs antstoliui rašytinį prašymą asmuo vėliau gali atsisakyti pranešimų apie jiems pateiktus naujus antstolio procesinius dokumentus ir šių dokumentų kopijų siuntimo savo nurodytu elektroninio pašto adresu. Šiame punkte nurodytus prašymus asmenys antstoliui taip pat gali pateikti elektroninių ryšių priemonėmis Aprašo 3 punkte nustatyta tvarka.“

Tyrimo išvados

8. Skunde Pareiškėjas rašė, kad 2020-07-27 pateikė Antstoliui prašymą per elektroninės vykdomosios bylos portalą. Prašymas buvo užregistruotas, tačiau atsakymo jis nesulaukė. Pareiškėjas 2020-08-28 į Antstolio el. paštą išsiuntė el. laišką, prašydamas paaiškinti, kodėl neišnagrinėtas jo

prašymas, ir sulaukė atsakymo, kad jo prašymas buvo užregistruotas tik po šio el. laiško parašymo, anksčiau teikto prašymo Antstolis negavo dėl negerai veikiančios Antstolių informacinės sistemos.

Pareiškėjas nurodė, kad atsakymo nesulaukė nei į 2020-08-28 dar kartą užregistruotą 2020-07-27 [2020-07-23] prašymą, nei į 2020-08-28 el. paštu išsiųstą prašymą „Persiųskite pranešimą Registrų centrui dėl prašymų pateiktų per www.antstoliai.lt“.

9. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, antstolis jam raštu pateiktus asmenų prašymus ir skundus dėl jo veiklos, išskyrus prašymus ir skundus, kuriuos pagal įstatymus nagrinėja teismas, privalo ne vėliau kaip *per keturiolika darbo dienų* išnagrinėti ir *raštu pateikti motyvuotus atsakymus*, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo nurodyta vykdomoji byla 2020-09-17 buvo užbaigta visiškai įvykdžius vykdomąjį dokumentą ir Pareiškėjas apie tai buvo informuotas.

Pareiškėjo 2020-07-23 prašymas, pateiktas per vykdomųjų bylų portalą, buvo gautas ir automatiškai sistemos užregistruotas. Antstolis paaiškino, kad per VBP pateiktas Pareiškėjo prašymas Antstolių informacinės sistemos buvo automatiškai patalpintas prie vykdomosios bylos gautų dokumentų, tačiau iš tiesų Antstolis šio dokumento nematė ir neperskaitė, nes AIS apie per VBP gautą dokumentą antstolio neinformuoja jokių atskiru pranešimu.

Pareiškėjas 2020-08-28 kreipėsi tiesiogiai į Antstolį el. paštu, klausdamas, kodėl negauna atsakymo į prašymą. Tą pačią dieną Antstolio kontoroje buvo užregistruotas jo 2020-07-23 prašymas; tai įrodo Seimo kontrolieriui pateiktas prašymas su gavimo žyma ir registracijos numeriu. Pareiškėjui atsakymas į jo prašymą buvo pateiktas el. laišku 2020-08-31, informuojant, kad jo prašomi atlikti vykdymo veiksmai negali būti atliekami, nes jau yra pasibaigęs vykdomojo dokumento terminas. Pareiškėjui buvo paaiškinta, kokių teismo sprendimu jis turi vadovautis toliau bendraujant su sūnumi.

Antstolis Seimo kontrolieriui paaiškino, kad VĮ Registrų centras apie Pareiškėjo prašymą papildomai nebuvo informuotas, nes dėl antstolių neinformavimo apie per VBP gaunamus dokumentus VĮ Registrų centras buvo informuotas jau ne kartą.

11. Atsižvelgiant į šio tyrimo metu nustatytą problemą, susijusią su antstolių neinformavimu apie per VBP gaunamus dokumentus, ir galimai todėl pažeidžiamos pareiškėjų teisės gauti atsakymą per teisės aktuose nustatytą terminą, pastebėtina keletas aspektų:

- iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos (ir pareigūnai), priimdami sprendimus (vykdydami valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad jų veikloje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų, be to, teismų praktikoje ypač akcentuojama valstybės institucijų (ir pareigūnų) pareiga imtis aktyvių veiksmų ir pareiga padėti asmeniui įgyvendinti jo teises santykiuose su valstybės institucijomis;

- teisės aktuose nustatyti terminai, įpareigojantys valstybės institucijas ir pareigūnus per nustatytą terminą priimti atitinkamą sprendimą arba įvykdyti kitokį veiksma yra skirti tam, kad jų kompetencijai priskirtų klausimų / procedūrų sprendimas nesitęstų pernelyg ilgai bei tam, kad šie subjektai atliktų jų kompetencijai priskirtus veiksmus.

Pažymėtina, kad tinkamas tam tikros sistemos, tiesiogiai susijusios su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, neveikimas, ne tik apsunkina tiesioginę institucijų veiklą ir funkcijų atlikimą, bet ir sudaro prielaidas asmens teisių pažeidimui, todėl atsiradę bet kokie trikdžiai turi būti kuo greičiau sprendžiami ir šalinami. Pastebėtina ir tai, kad tik sklandus sukurtos sistemos veikimas prisideda prie asmenų pasitikėjimo valstybės institucijomis ir pareigūnais, o tai ypač aktualu antstoliams, kurių veikimas dažnai susijęs su privalomo pobūdžio reikalavimų vykdymu.

12. Apibendrinant tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjas teisės aktuose nustatyta tvarka per vykdomosios bylos portalą 2020-07-23 pateikė prašymą. Sistemoje prašymas buvo gautas ir užregistruotas, tačiau atsakymas per teisės aktuose nustatytą terminą nebuvo

pateiktas. Pareiškėjo prašymas Antstolio kontoroje buvo užregistruotas tik 2020-08-28, kai Pareiškėjas kreipėsi į Antstolį pakartotinai, atsakymas į prašymą pateiktas 2020-08-31.

Antstolis Seimo kontrolieriui paaiškino, kad jis nežinojo apie Pareiškėjo pateiktą prašymą, nes antstoliai negauna pranešimų apie per VBP pateiktus dokumentus. Papildomo Pareiškėjo prašymo Antstolis VĮ Registrų centrui nepersiuntė, nes dėl informacinės sistemos problemų į VĮ Registrų centrą jau buvo kreipęsis tiek pats Antstolis, tiek Antstolių rūmai; apie tai Pareiškėją Antstolis informavo el. laišku.

Įvertinus šias aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjo teisė gauti atsakymą į prašymą per teisės aktuose numatytą terminą buvo pažeista. Ši teisių pažeidimą sąlygojo galimai ne tiesiogiai nuo Antstolio priklausantys veiksniai, o nepakankamai gerai veikianti Antstolių informacinė sistema, tačiau Pareiškėjas atsakymo į Prašymą negavo per keturiolika darbo dienų, todėl jo Skundas pripažįstamas pagrįstu.

13. Įvertinus pirmiau paminėtų aplinkybių svarbą visoms vykdymo proceso šalims, ir vadovaujantis Valstybės įmonės Registrų centro įstatų 3 punktu, kuriame numatyta, kad VĮ Registrų centro savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Seimo kontrolierius Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministrei rekomenduoja imtis priemonių, kad kuo greičiau būtų išspręsta antstolių neinformavimo teikiant prašymus per vykdomųjų bylų portalą problema.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl teisės gauti atsakymą į prašymą per teisės aktuose numatytą terminą pažeidimo pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministrei rekomenduoja imtis priemonių, kad kuo greičiau būtų išspręsta antstolių neinformavimo teikiant prašymus per vykdomųjų bylų portalą problema bei būtų užtikrinta sklandi Antstolių informacinės sistemos veikla.

16. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas